

Συνέντευξη με τον Πρωτοψάλτη της Ι.Μ. Γουμένισσης Αθανάσιο Κάππα

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Ποια τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Γουμένισσας; Τι το ιδιαίτερο μπορούμε να δούμε στην περιοχή αυτή; Ποια η μουσική παράδοση του τόπου; Στα ερωτήματα αυτά απάντησε στην Πεμπτούσια ο Αθανάσιος Κάππας, Πρωτοψάλτης της Ι.Μ. Γουμένισσης και καθηγητής στο Μουσικό Σχολείο Γιαννιτσών.

Περιφορά της θαυματουργού εικόνας της Γουμένισσας

Π.: Μπορείτε να μας μεταφέρετε στο πολιτισμικό χώρο και χρόνο της Γουμένισσας;

Αθανάσιος Κάππας: Από τον Ιανουάριο του 2005 είμαι δεξιός ψάλτης στο μητροπολιτικό ναό του Αγίου Γεωργίου Γουμένισσας. Η Γουμένισσα βρίσκεται

στην αρχή της Ελλάδος στα βορεινά σύνορα της, είναι πρωτεύουσα της επαρχίας Παιονίας και έδρα της Ιεράς Μητροπόλεως Γουμένισσης, Γεφύρας, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου. Το όνομά της το οφείλει πιθανότατα σε Ηγούμενη την Ιεράς Μονής της Παναγίας της Γουμένισσας που απαγχονίστηκε από τους Τούρκους. Στην κεντρική πλατεία υπάρχει μια πανέμορφη κρήνη, κατασκευασμένη το 1918 από Γάλλους στρατιώτες, που το νερό δεν σταματά να τρέχει χειμώνα καλοκαίρι. Περιμετρικά και σε απόσταση λίγων χιλιομέτρων υπάρχουν μοναστήρια, με οδηγό στη μοναστική ζωή, την Ιερά μονή Οσίου Νικοδήμου στο χωριό Πεντάλοφος. Μέσα στη Γουμένισσα βρίσκεται η Ιερά μονή της Παναγίας Γουμένισσας, με τη θαυματουργό εικόνα της Παναγίας που είναι γνωστή από τη, πανήγυρη του Αυγούστου.

Η ψαλτική παράδοση του τόπου σύμφωνα και με συζητήσεις που έχω κάνει κατά καιρούς με ιερείς και παλιούς ιεροψάλτες δεν διακρίνεται για κάποια ψαλτικό ύφος μιας και οι ψαλτάδες που διακονούσαν στα αναλόγια ήταν πρακτικοί. Ωστόσο ακόμα και σε αυτό το πρακτικό ύφος της περιοχής μπορείς να διακρίνεις την μουσική ιδιαιτερότητα του τόπου και την αξία της προφορικής παράδοσης που πολλές φορές λειτούργησε και ως μοναδικό μέσο διδασκαλίας. Οι νέοι ωστόσο στις μέρες μας κάνουν φιλότιμες προσπάθειες να γνωρίσουν τη βυζαντινή μουσική και να κάνουν μουσικές σπουδές, αλλά το θέμα φρονώ ότι εξαρτάται στο πώς θα βρούμε τον τρόπο να τους εμπνεύσουμε και να δώσουμε να καταλάβουν τη σπουδαιότητα και την αξία της ψαλτικής ως τέχνης αλλά και του ψάλτη ως συλλειτουργού, πράγμα που όπως καταλαβαίνεται μας φέρνει προ των ευθυνών μας.

Ο Μητροπολιτικός ναός Αγίου Γεωργίου στη σημερινή κατάσταση

Π.: Η Γουμένισσα φημίζεται για τις μπάντες με τα χάλκινα. Είναι ζωντανή αυτή η παράδοση σήμερα;

Α.Κ.: Είναι γνωστό σε όλους μας ότι η Γουμένισσα φημίζεται για τις μπάντες με τα χάλκινα πνευστά. Έχει ένα πλούσιο τοπικό ρεπερτόριο που μετά από επίσημες καταγραφές έχει αναδειχθεί και αγαπηθεί κυρίως από χορευτικά συγκροτήματα. Αξίζει να αναφέρω ότι τη μεγάλη παρασκευή στην περιφορά των επιταφίων πάνω από 200 μουσικοί όλων των ηλικιών συμμετέχουν με τις μπάντες τους, με αποκορύφωμα τη συνάντησή τους στην κεντρική πλατεία, όπου παίζουν τις τρεις στάσεις των εγκωμίων. Πλήθος κόσμου σχεδόν από όλο τον ελλαδικό χώρο, επισκέπτονται τη μέρα αυτή τη Γουμένισσα για να απολαύσουν αυτό το μοναδικό θέαμα.

Από την περιφορά των Επιταφίων στην Γουμένισσα

Π.: Θέλετε να μας μιλήσετε για τα εκκλησιαστικά μνημεία της Γουμένισσας;

Α.Κ.: Η Ιερά Μονή Παναγίας Γουμένισσας αποτέλεσε το μεγαλύτερο θρησκευτικό κέντρο της περιοχής στην περίοδο της τουρκοκρατίας (1430-1912). Θεωρείται ότι ήταν καθολικό μοναστήρι, που τον 14 αιώνα παραχωρήθηκε με αυτοκρατορικό χρυσόβουλο στη μονή Ιβήρων του Αγίου Όρους. Η σημερινή εκκλησία κτίστηκε το 1802. Έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο και έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια σημαντικές εργασίες για την αποκατάσταση της με ενέργειες του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη κ. Δημητρίου, που από το 1991 αγωνίζεται για την πνευματική άνθιση της μητροπόλεως του. Η τοπική κοινωνία ευλαβείται την εικόνα της Παναγίας αφού είναι γνωστή για τα μεγάλα θαύματα της έτσι κάθε εβδομάδα γίνεται παράκληση με μεγάλη συμμετοχή του κόσμου. Η θαυματουργή εικόνα της επονομαζόμενης και Γουμένισσας τιμάται 4 φορές το χρόνο. Της Υπαπαντής με αγρυπνία, την τρίτη μέρα του Πάσχα με λιτανεία, το τριήμερο 15 (κοιμήση της Θεοτόκου) 16 και 17 Αυγούστου(μετάσταση της Θεοτόκου) όλος ο κόσμος συμμετέχει στις ακολουθίες με θρησκευτική κατάνυξη. Η εικόνα της Παναγίας υπολογίζετε ότι είναι έργο του 13ου ή 14ου αιώνα.

Ο ναός στον οποίον ψέλνω είναι κτίσμα του 1864 και είναι το ίδιο σχέδιο με τον

Άγιο Μηνά Θεσσαλονίκης. Για τέσσερα χρόνια θα παραμείνει κλειστός λόγω μεγάλων έργων. Ήδη διανύουμε το δεύτερο χρόνο και τα έργα προχωρούν με γοργούς ρυθμούς. Οι ακολουθίες σήμερα γίνονται στο ισόγειο ενός παλαιού κτηρίου που έχει μετατραπεί σε εκκλησία με αρκετά προβλήματα θα έλεγα , αλλά ο άγιος Γεώργιος θα βοηθήσει και θα ξεπεραστούν όλα.

Π.: Τι θέση έχει η βυζαντινή μουσική στα Μουσικά Σχολεία;

Α.Κ.: Η εκμάθηση της βυζαντινής μουσικής θεωρώ ότι θα έπρεπε να διδάσκετε όχι μόνο στα μουσικά αλλά και στα Σχολεία γενικής παιδείας. Είναι τόσο βαθιές οι ρίζες της μέσα στους αιώνες και αποτελεί σημαντικό κομμάτι της ιστορίας μας, της παράδοσης μας, της εθνικής μας ταυτότητας και κυρίως των βιωματικών αναφορών των παιδιών που στην επαρχία είναι εμφανές. Δυστυχώς δεν έλαβε την θέση που της άξιζε μέσα στη δημόσια εκπαίδευση και νομίζω ότι αυτό είναι θέμα που πρέπει να συζητηθεί και να αξιολογηθεί στα πλαίσια μιας ευρύτερης συζήτησης για τον βαθμό εκδυτικισμού του νεοελληνικού κράτους και κατά συνέπεια της παιδείας του.

Σήμερα ωστόσο σε τοπικό επίπεδο με την αρωγή των δήμων, των μητροπόλεων και των ενοριών, ο κάθε φορέας από την δική του πλευρά ενισχύει και προωθεί την εκμάθηση ελληνικής παραδοσιακής μουσικής ώστε να αποτελέσει ένα κύτταρο πολιτισμού της τοπικής κοινωνίας. Ήδη αρκετές μητροπόλεις έχουν ιδρύσει σχολές βυζαντινής μουσικής αναγνωρισμένες από το κράτος, στις οποίες ο σπουδαστής καταρτίζεται όχι μόνο μουσικά αλλά και θεωρητικά, από διακεκριμένους μουσικοδιδασκάλους, ώστε αργότερα να επανδρώσει τα αναλόγια και να μπορέσουν ακόμα και οι πιο μικρές ενορίες να έχουν καταρτισμένους ιεροψάλτες. Στις ακριτικές περιοχές το θέμα αυτό μας απασχολεί έντονα γιατί η λειψανδρία και σε ιερείς και ψάλτες είναι ορατή και νομίζω είναι πολύ σημαντικό να χτυπάει η καμπάνα στα χωριά και οι εναπομείναντες κάτοικοι των να αισθάνονται ότι τουλάχιστον η Εκκλησία δεν τους εγκατέλειψε.

Βιογραφικό

Ο Αθανάσιος Κάππας γεννήθηκε και μεγάλωσε στα Γιαννιτσά. Είναι πτυχιούχος και διπλωματούχος της βυζαντινής και εκκλησιαστικής μουσικής με δάσκαλο τον Άρχοντα Υμνωδό της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας Αντώνιο Πατρώνα. Παράλληλα έκανε μουσικές σπουδές στο παραδοσιακό όργανο κανονάκι, με δάσκαλο τον Απόστολο Τσαρδάκα και έχει παρακολουθήσει σεμινάρια στη Βηρυτό, για την τεχνική του οργάνου. Είναι Πρωτοψάλτης του Μητροπολιτικού ναού Αγίου Γεωργίου Γουμένισσας και καθηγητής στο μουσικό σχολείο Γιαννιτσών από το 2001 μέχρι και σήμερα, καθώς και χοροδιδάσκαλος στο Λύκειο των Ελληνίδων

παράρτημα Γιαννιτσών, στον πολιτιστικό σύλλογο Νέου Μυλοτόπου «Οι ΚΑΠΠΑΔΟΚΕΣ» και στο σύλλογο Μικρασιατών Έδεσσας Η ΜΠΙΓΑ. Έχει συμπράξει σε ημερίδες για την επιτόπια έρευνα και καταγραφή μουσικών και χορών, και έδωσε εισηγήσεις για τις τοπικές χορευτικές παραδόσεις των περιοχών διδακτικής ευθύνης του.